

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Videki előfiz. tők. bélyegköltése egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-u. 71. szám.
(Schwartz-ház) II. emelet, feljárat 1. fölépcsőn.

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György lap-metténr. kezéihez is.

1913.

Nesztelenül érkezett meg hozzánk, rohanó idők szárnyán az ujév. Borongós téli köd a palástja a jövővénynek, amelyen nem tud keresztül törni a nap-sugár. Az új esztendő derengő hajnalodásában még a körvonalaít is alig tudjuk felismerni. Csupa sejtelen, litkozatosság, maga az: *Ismeretlen fogalma.*

És még sincs egyetlen ember, aki ujjongó örömmel, szivárványos színes reménységgel ne fogadná, jövőndő boldogulásának legszebb álmait ne fűzné hozzá.

A szilveszter éjszakában éjféle misére kondulnak a harangok, ércnyelvük felesen hirdeti az ujév születését, milliók ajkán hő fohász kél a mindenek felett uralkodó hatalomhoz, az új babonás évszám jegyében osztandó áldásért.

Az ó-évnek, egy nagy eszmékben gazdag esztendőnek legfeljebb egy sóhajtatást küldünk szegényes temetésére: mert, ha meghalt a király, éljen az új király...

Pedig az ujév maga az ismeretlen fogalma s hogy mit hord méhében, halandó elme nem tudja megfajteni.

Ha megállunk a baldokló év határvövényél s visszatekintünk elmúlt történetére, nem az öröm érzése hozza dobogásba a szivünket. Szomoruan kell tapasztalnunk, hogy a rut anyagiasság, az emberben élő állat irányította a végelgyengült év kormányzó rudját; hogy az igaz, a nemes kétségbeesett harcot vívott a nemtelennel, az álnoksággal s a haretéren a legtöbb esetben az utóbbiak maradtak győztesek.

Mintha a szivünk eltaplósodott, elkérgesedett volna, fukarkodtunk az emberszeretettel, melynek legfeljebb orcapiritóan szegényes alamizsnájában részesülhetett a gyengébbek, az elhagyottnál elhagyatottabb embertársunk. A kenyérharc ádáz küzdelmei, a késhegyig vivott létért való küzdelem nyomta rá bélyegét a kimúlt évre, melynek koporsóját az elerőtlenedett nemzeti érzés, a bűnnel könnyen megalkuvó lelkiösmeret, a minden nemesebb ideálokat lábbal tipró önzés állják körül.

Nagy és igaz eszmék meddő vajudásának kora volt az elmúlt év, amely eszméknek jézusai átszenvedték a Golgotha-ut minden gyötrelmét, a megaláztatás, a keresztthalál minden kinszenvedését. Az év utolsó napja voltaképen a nemes és igaz törekvések leglőbbjének Nagypéntekje egyben, amelyen az arany borju körül fáncoló emberállat diadalmamoratól terhes a levegő.

*

Sejtelmes vágyakozással tárjuk ki karjainkat a csecsemő ujév felé. Szivünk lelkes örömmel, biztató reménységgel várta és fogadta az ujszülöttet mai, keresztelő napján.

Ujra éled bennünk a hit, hogy mindazt, amit a kinszenvedett ó-év elmulasztott, helyre pótolja az ujév.

Szentséges ideálok, az emberi sziv melegen született eszmék rombadöntött oltárai ujra felépülnek s a nemzeti érzés, a gyöngét gyámolító emberszeretel oltártüzei ujra lángra gyúlnak.

A politikai életben a hazafias irányzatok jutnak diadalra, a társadalmi éleiben önzetlenség, a köz igaz szeretete, emberies ideálmus kerülnek tulsulyra, az öntömjenezés, az önzés, a képmutatás, az éhes irigység helyett.

Egymást gyámolítva, megértve és megszeretve vesszük fel a harcot az étellel, amelyben a most még zavaros kül- és belső politikai bizonytalanságok miatt nehéz és terhes megélhelési viszonyok várnak ránk, amelyek ellen azonban egyesült erővel, sok emberszeretettel eredményesen védekezhelünk.

És amint minden nagypénteknek eljövendett még eddig a maga husvét ünnepe, azonképen feltámad s diadalra jut minden igaz és örök eszme. Megváltója, hogy ítéljen elevenek és holtak felett.

*

Ennek a reményében üdvözöljük a ránk köszöntő új évet, amely egyben hajnalhasadása kell, hogy legyen egy igazabb, jobb korszaknak.

Erős a hitünk és reménységünk, hogy beléje helyezett bizalmunkban nem fogunk megalatkozni.

Ezzel az erős hittel és reménységgel kiáltjuk bele a ködös szilveszteri éjszakába, hogy ha meghalt a király, éljen a mindeneke megváltó új király: 1913.

Spectator.

SAISON.

Ujévi jegyzetek.

Nem röstellem bevallani, hogy házmasteri, kéményseprői, levélhordói, hírlap- és színlap kihordói foglalkozást űző polgártársaim iránt az idegenkedés némi jelével viselkedtem mindenkor s valószínűnek tartom, hogy ennek az el nem leplezhető ellenszenvnek tudható be azon sajnálatos körülmény, hogy éjszakánként másfél órát kell várakoznom az utcán a hóban, míg a kaput kinyitják, hogy a leveleim közül csak azokat kapom meg, amelyeket jobb lenne, ha soha se kézbesitenének ki. Csupán a kéményseprők iránt érzett igen fogyatékos rokonszenvennek nem tudtam okát adni jó ideig, miután kéményseprőt egy évben csak egyszer látok. Akkor azonban megdöbbenek létszámuk nagyságával s azzal a nagy igyekezetükkel, mellyel az év többi napjain elmulasztott látogatásaikat egy nap alatt ki akarják pótolni.

Hasonlóképen vagyok a postai kihordók egyik alosztályának tagjaival, a pénzes levélhordókkal, akik szintén elegendőnek tartják, ha egy évben csak egyszer keresnek fel, az ujév első napján, hanem

ilyenkor aztán makacsul ragaszkodnak ahhoz, hogy szerénységemet elhalmozzák jókívánságaikkal.

Ellenben kétségbeesett tiltakozásaim dacára napjaimat periodikus szabatosséggal egész éven keresztül bizonyos képzelt elsőbbségi jogánál fogva legelsőben a szinlapkihordó keseríti meg. Mint nemzetünk éjszakai foglalkozást űző napszáma, a reggel alszom legedesebb álmomat. Azaz csak aludnám, mert ugyanez időre esik a szinlapkihordó látogatása, aki a tiszteletpéldányt ilyen időtájban hozza. Hiába tiltakoztam már több ízben ezen tiszteletpéldányok ellen. A kőszívű emberek legkőszívűbb fia azért minden reggel elhozza s ugyanekkor valami csatakiáltásszerűséggel ordít be az ajtómon, hogy itt a szinlap s nagyobb nyomaték szempontjából olyat üt az ajtóra, hogy igazán nem tudom, ki volt nagyobb. Botond, aki betörte azt a vaskaput, vagy a szinlapkihordó, aki az én számításom szerinti éjjel tájon ajtómat makacs következetességgel döngeti. Megjegyzem itt teljes szerénységgel, hogy a színházi műsort kívülről tudom, a szerepkiosztásokról első sorban értesülök, a színészeket személyenként (nem személyesen) ismerem s így szinlapra egyáltalán soha nincs szükségem. Ellenben abban a házban, ahol lakom, minden ember az én szinlapjaimból meríti színházi tájékozottságát, az én szinlapjaimmal járnak színházba, e szinlapok miatt folytatnak elkecseregetett kanapé-pöröket egymással s végül, hogy én e szinlapoknak soha, de soha színét se látom, mire felkelek.

Ugyanilyenformán vagyok a hirlapjaimmal. — Számtalan hirlap jár hozzám ugyancsak tiszteletpéldányképen. Ezeket szintén olykor hozzák hozzám, mikor vagy alszom, vagy már nem vagyok otthon. Házunk lakói tehát feloszlják maguk között s vegyes természetű izlésük szerint egyiktől vagy másikból táplálják általános műveltségüket. Ezeket a tiszteletpéldányokat soha se látom. Ellenben megtörténik, hogy nekem küldött képes lapok közül egyet-kettőt, egyik-másik lakó nagy kegyesen hetek múlva odaajándékoz — a saját gyermekeimnek, akik ezért nagyon hálásak.

Házmasterrel, levélhordókkal, kéményseprőkkel, szinlapkihordókkal együtt azután újév első napján végre megjelennek ezek a lapkihordók is.

És boldog újévet kívánnak és én fizetek. A házmasternek, akinek köszönhetem összes csuzaimat, hurutjaimat, melyeket a kapuban való ácsorgások alatt esőben, szélben, hóban, 30 fokos hidegben szereztem, a kéményseprőknek, akik a házi gazdám érdekeit védték egész éven keresztül, a levélhordóknak, akik másnak kézbesítették ki a leveleimet, a pénzes levélhordóknak, akik nekem pénzt sohase hoztak, a szinlapkihordónak, aki életem megkeserítésében jó példával járt elől, a lapkihordóknak, akiknek e ház lakói jól értesültségükkel köszönhetik.

Természetesen bőkezűségem mérsékelt. De azért mindent adok; amit adhatok s bizonyos csöndes megnyugvással gondolok arra, hogy K. Tóth Mihály tanácsos, a helybeli szegényház felügyelője, tudomásom szerint jóbarátom és jóakaróm s hogy az ő támogatására számíthatok minden körülmények közt.

Csak egy fáj nagyon. Az ugyanis, hogy az újévi vendégeim nincsenek megelégedve borraivalóim nagyságával s hogy a házbeliek, akik szinlapjaimat használják, akiknek kéményeit a kéményseprők kotorták, akik hirlapjaim emlőin táplálkoznak, igazat adnak békétlenkedő vendégeimnek s össze sugnak a hátam mögött:

— Szűkmarku ember, csakugyan zsugori és fősvény.

Zéta.

KOLDUSDALOK.

A Debreczeni Szemle számári irta: NIL.

I.

*Ha fénytsugárzó két meleg karom
Egyellenegyszer nyujtandám ulánad:
Ajkadba szökne véred és a vágyad.*

*És visszatérnél. Könnyes lázban égve
Leroskadnál a lábaim elébe.
...De nem jössz, édes, mert nem akarom.*

II.

*Nem akarom, hogy reszkessenek tőlem,
Nem akarom, hogy értem sirjanak;
Nem akarom, hogy piros, meleg szívek,
Az én nevemtől elsápadjanak.*

*Nem akarom, hogy szomorú emlékem
Tiltón álljon majd egyszer köztelek.
És nem akarom bevallani, édes,
Hogy mégis — mégis csak szerettelek...*

Oxigén doktor betegei.

A Debreczeni Szemle számára irta: SZOMAHÁZY ISTVÁN.

Brrr, de hideg van odakünn a havas utcákon, a dértől fehér háztetők és kémények között! Borzongás fog el, mikor a szegény vándorokra gondolok, akik most a magányos kávéházakba menekülnek, ahonnét elérhetetlen álmoként csillog feléjük az ablak világsága. Csáját és meleg puncsot isznak, de szívük tele van keserűséggel: ó, mi jó lett volna családot alapítani! Eszembe jut egy ilyen szomorú, fehér éjjel, mikor magam is térdig gázoltam a süppedő hóban s az Üllői-ut végén a nedves sötétben egy cilinderes uriemberrel ütődtem össze.

— Hopp, — mondta az idegen — hopp, nem tud maga vigyázni, hogy az ember lábujját le ne tapossa?

— Éjjel csak a baglyok látnak — feleltem bosszusan a cilinderesnek, aki a közeli lámpa alatt kíváncsi pillantásokat vetett reám.

Én is jól megnéztem: magas, lapátszakállu férfiú volt, a bajuszán csillogott a hó, kezében elefántcsontnyelű botot tartott. Aligha meg nem tetszettünk egymásnak, mert mindketten udvariasan meghajoltunk.

— Tóth vagyok — mondtam neki valamivel nyájasabban, mire ő is tisztességtudóan bemutatkozott:

— Doktor Oxigén a nevem.

— Ejnye, de furcsa név! Uraságod orvosdoktor?

— Ugy van.

— És most valami páciensétől jön?

— Ellenkezőleg. De előbb mondja meg, hogy ön hová bukdácsol itt a külvárosi hóbuckák között? Szomoruan bólogattam.

— Én csak amiatt bukdácsolok, mert nincs családom. Se feleségem, se gyermekem, se macskám. De ön miért tölti itt a karácsony éjszakáját?

Doktor Oxigén megnézte az óráját.

— Suridum-buridum, mindjárt odaér a nagy-mutató a XII-es numerusra. Sietnem kell az ispotályba, mert egy betegemet az este negyvenfokos lázban hagytam el. Ha nincs jobb dolga, jöjjön velem, érdekes dolgokat fog látni.

Összekapaszkodtunk a sikos gyaloguton s így törtettünk kifelé az Üllői-uton, a Tisztviselő-telep irányába. Vagy ötnegyedőrai kinos gyaloglás után egy magas, szürke ház elé értünk, ahol a doktor pihegve megállott.

— Itt vagyunk — mondta röviden.

— Micsoda épület ez ?

— Hát az ispotály. Nem látja, hogy még az összes ablakok világosak ?

Oxigén doktor megnyomta a csengetyűt, mire egy összetöporodott, kicsi emberke, térdigérő fehér gnómszakállal, gyorsan kinyitotta az ispotály kapuját.

— Hogy van a betegünk ? — kérdezte a doktor.

— Ó jaj, ó jaj, — mondta a kicsi gnóm — szegényke aligha el nem pusztul az éjjel...

Oxigén doktor előre sietett a lépcsőkön, én izgatottan követtem. Az emelet nagy szárnyas ajtaja előtt furcsa zaj ütődött a fülembe; mintha odabenn valaki réztányérokat ütögetett volna össze, egy cernaszál vékonysága, ezüstös hang kétségbeesve sipitozott, egy másik hang pedig, mely nyilván valami apró gyermektől eredt, valami monoton, de szivettépő fájdalommal kiáltotta:

— Pa-pa! Ma-ma! Pa-pa! Ma-ma!

A doktor kinyitotta az ajtót, s e pillanatban oly látvány tárult a szemem elé, amelyet soha az életben nem fogok elfelejteni. A huszonnégy kicsi vaságyon huszonnégy tündérmesébe való páciens feküdt: két vagy három szákehaju, francia baba, aki habkönnyűségű túlangléruhát viselt, egy skárlátvörös Paprika Jancsi, aki a kezében apró réztányérokat tartott, egy babszemnyi tót legény, virágos halinában, két hórihorgas gránátos, egy zöldkockás harlekin, egy kékszemű Pierrette, aki a haján franciás szalagsokrot viselt, egy babszemnyi csuhás barát, egy furcsa seprőbajuszos gigerli, meg a jó Isten tudja még hány különösebbnél különösebb figura, akihez hasonlóval mindeddig csak a gyermekszobákban és a játékkereskedések kirakatában találkoztam...

O*igén doktor ráncos homlokkal közelített az egyik vaságy felé — onnan hallatszott a legkinosabb jajgatás, de én a féluton elfogtam.

— Micsoda ispotály ez ? — kérdeztem tőle kíváncsian.

— Hát nem látja ? Ez az a hely, ahol a beteg babákat gyógyítjuk, vagy ahonnan a szegény clownokat és csipkerózsikákat a babatemető hideg földjébe kivisszük. Szomorú dolog ez, uram, nagyon szomorú, mert az ember szíve sokszor meg akar repedni a fájdalomtól. Azt mondják, hogy a doktornak semmi se fáj, de én olykor féléjjeleken át is megsíratom egyik-másik páciensemét...

— Talán valami ragadós betegség uralkodik a babák közt ? — susogtam félénken az Oxigén doktor fülébe.

— Ragadós betegség ? Fájdalom, annyi a rossz gyermek, hogy ragadós betegség nélkül is a legtöbb baba elpusztul. Nézze csak azt a szegény Paprika Jánost, aki ott a szoba közepén a legjobban kiabál...

Követtem a doktort a szerencsétlen bohóc ágyához, s a szívem megdermedt az iszonyattól: a Paprika Jancsi keblén, a skárlátvörös köntös alatt, gyűszűnyi lyuk tátongott. A beteg borzasztóan nyögött a fájdalomtól s öntudatlanul szintén gépiesen ismételte:

— Jaj nekem, jaj testemnek, jaj lelkemnek! Sohase lesz már belőlem egész férfi, soha többé...

A kiáltás után mindig összecsapta a réztányérjait, mire egy nagyszakállu baba-ezredes, aki az ágy szélén ült, némán egy könnyet törölt ki a szeméből. A doktor

bánatosan kezét szorította a keményszívű, harcedzett katonával.

— Legyen férfi! — mondta neki szomorúan, de az ezredes lehajtott a fejét.

— Hol az a csodabalzam, mely az én sebet meggyógyítja ? — csiripelte egy ezredestől egészen szokatlan, vékony hangon. Ez volt, uram, a legkedvesebb gyermekünk, mert a többi, fájdalom, rossz utra tévedt. A legidősebb a kéményseprői pályát választotta s mióta egy gróf urfi játéktájkijába került, soha még feléje se nézett agg szüleinek. A leányom táncosnő lett, — aranyesillagos, tarlatán ruhát visel, a kisebbik fiam pedig mint harlekin keresi a kenyerét egy jómódu polgári családnál... A szegény János volt mindannyi között a legkülönb, ez még szerette és megbecsülte az öregeket... És ennek a legjobbnak és legkedvesebbnek kell, ime, ily nyomorultul elpusztulnia...

— Hol kapta a sebet ? — kérdeztem részvétellel. — Talán valami diadalmas háboruban vett részt ?

— Háboruban ? — kacagott fel félelmetesen az ezredes. Nem, uram, a szegény fiam nem volt háboruban. Egy dacos, vad fiu sebezte meg, akihez szegény gyermekem születésnap ajándékkul került... Én is husz évig szolgáltam egy ur házat, — a volt gazdám most kuriai bíró — de mondhatom önnek, hogy mindig szerettek és megbecsültek... És ennek a derék fickónak, aki mindig maga volt a vigság, lám, ily hitványul kell kimulnia... Nézze meg az anyját, édes uram, attól félek, hogy az se éli túl ezt a nagy csapást...

Az ágy másik felén egy összetöporodott anyóka álldogált s támoilyogva, beesett ábrázattal imádkozott. Meg lehetett ismerni, hogy valaha szintén ballettáncosnő volt, a szoknyáján most is ragyogott néhány bágyadt aranyesillag, a derekát pedig rubintos kígyó szorította össze. De az egykori star most csunyául megöregedett, viaszarcát mély barázdák éktelenítették el, s halkán, sipitozva sóhajtott:

— Ó, szegény fiaeskám, ó szegény fiaeskám...

Elfordultam az ágytól, mert a látvány belemarkolt a szívembe. A doktor kezét fogott az öregekkel és komoran susogta:

— A doktorság sem valami vidám mesterség, elhiheti...

Körüljártunk az ispotály nagy termében, ahol az egyik tragédia fölváltotta a másikat. Egy francia baba, — rövidszoknyás, rózsásarcu, kékszemű, akinek ki volt törve a jobb karja, egyhanguan, fájdalmasan ismételte: „Pa-pa! Ma-ma!” Egy pierrette a levegőbe nyújtogatta a kezét: a szegény teremtesnek ki volt szurva mindakét szeme. Egy tábornok — ez a látvány még álmomban is kísért — nyögve tapogatta széles mellét, amelynek bordáiból kilátszott a kenderkóc. Egy rokonszenves tót legény lábszárát fájlalta, amelyről véges-végig letöredezett a sima zománc. A szoba másik végén pedig két szomorú apáca csöndesen tolt kifelé egy kerek vaságyat, amelyben egy mozdulatlan juhász feküdt.

— Mi történt a juhással ? — kérdeztem sutogva a vezetőmtől.

— O igen doktor lehajtott a fejét.

— A juhász e pillanatban lehelte ki a lelkét. Még az éjjel elföldeljük a baba-temetőben...

A szememet könnyek borították el: az ispotály levegője egyszerre oly nyomasztónak tetszett. Köszöntem a doktornak és kisiettem a hótól fehér utcára. Még egy darabig odakünn bolyongtam a külvárosban, aztán kocsit vettem és a bátyám lakására

hajlattam, ahol a vendégsereg még javában mulatott. A gyerekek is valamennyien ébren voltak; Misi, a legfiatalabb, épp akkor szedte ki egy horgolótűvel a karácsonyra kapott közhuszár szemét...

ÖRÖK VÁGYÓDÁS.

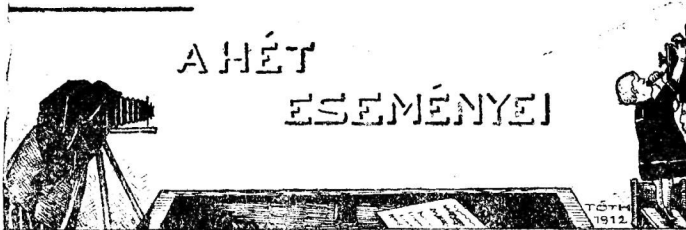
A Debreczeni Szemle számára írta Zoltán István.

*Szívem puha márványába vésem
Az alakod, arcod, ajkad, meg szemed;
Igy: mikor még engemet szerel.*

*Álmok palyolat selymébe rejtem
A vágyadat, amelynek szárnyán jöttél;
Szeretmed, miben fűröszlöttél.*

*Dalokba tördelt büszke lelkemben
Megépítem a pompás tornyu kriplát;
Az életet álmodjuk itt át.*

*S üveges, meredt szemmel is nézem
Tizenhatéves piros márványszobrod,
Mikor az élő már leomlott.*

Ujévi strófák.

BUÉK.

*Buék — int a levélhordó,
Buék — szól a házmesterünk,
Buék-kal toppan be hozzánk
Az is, akit nem ismerünk.
A fejünk egy egész khaosz,
Zsibong benne a sok buék,
Kedve volna az embernek,
Hogy a föld alá — elbujjék.*

*

AZ ELSŐ NAP UTÁN.

*Sírva borulok asztalomra,
Egy krajcárt sem tartalmazok,
Ujévkor elraboltak mindent
Belőrök, tolvajok, gazok.
Első koronám egy rikkanecnak adtam,
Az utolsó a víci velle ki —
De majd jövőre én megyek le hozzá
S boldog újévet kívánok neki.*

*

A MENTŐK.

*Első napján az újévek
A mentők is, a szegények
Gyűjtést rendeztek nálunk itt-ott
S alig kaplak néhány forintot;
A gyűjtésük nem jövedelmezett —
A mentőket is éri baleset.*

Egy év után.

Egy éves határvövéhez ért el a *Debreczeni Szemle*, Debreczen egyetlen irodalmi és művészeti heli lapja. Az egyre városiasabbá fejlődő Debreczen haladásának főmérője az az eredmény, melyet egy évi munkánk után elérhettünk. Küzdelemteljes, nehéz esztendőnk volt s ha a lap szellemi tartalmát illetőleg nem is válthattuk be minden ígéretünket, nagymértékben menti jó szándékainkat az a megfeszített, erős munka, amelyet egy Debreczenben még nem a nagy általánosságban hézagpótló vállalatunk anyagi vezetése rótt gyöngé vállainkra.

Eszünkbe jut nagytiszteletű Balogh Ferenc tudós professzorunk ama szomorú próféciaja, hogy a *Debreczeni Szemle*-nek tizedik száma sem fog megjelenni s ha visszatekintünk arra az apró csatákra, amit a megnemértésekkel egyfelől a nagy faluból igazi várossá csak most alakuló Debreczen konzervatív közönségének nemtörődömségével, másfelől az igazi szellemi életet élők intellektusának lekicsinylő gáncsoskodásával kellett megharcolnunk, büszke lelkiösmerettel lépjük át a második évfolyam küszöbét... Mi mindent megtettünk, hogy ígéreteinket beválthassuk s ha csak egy téglával járultunk is hozzá Debreczen fejlődő kultúrája egykor fényesen büszkélkedő templomához, megtettük kötelességünket az irodalom s művészetek népszerűsítése terén...

*

Komor fellegek csoportosulnak a jövő ujesztendő alig pirkadó égboltozatán. Belső állami életünket férgek rágják, a külpolitikai élet korszakos viharok idejét éli s még fel se ocsudtunk abból a rémületből, amely egy világháború borzalmaival fenyegetett.

Nekünk, gyöngé erejű kezdőknek még nem szabad kilörönlünk Lexiconunkból az *irodalompárlolás*, *művészet-támogatás* szavakat. Csuf szavak művell nemzetek szótárában, de még Magyarországon, — különösen a vidéken, — forgalomban vannak.

A *Debreczeni Szemle* előfizetői, hirdetői tábora e város előkelő társadalmából lett összetoborozva. Mi jóakaróinkat, barátainkat s támogatóinkat a társadalom felső rétegéből kaptuk. Ezekhez fordulunk most az újév legkezdetén, kérve kitüntető, szeretetteljes jóindulatukat jövő évi munkálkodásunkhoz. Isten után, tőlük várjuk Debreczen egyetlen kizárólag irodalmi s szépirodalmi lapjának boldogulását a magyar nemzeti szépirás, színházi, zenei s képzőművészeti kultúránk jóvoltáért.

Hogy nem hiába, okunk van reményleni s ebben a reményben kívánunk lapunk minden gyámolítójának, jóakarójának, összes olvasóinak *boldog új esztendőt*.

*

— **B. u. é. k.** Száz tréfás karcolatot olvasunk róla, hogy ez a négy szó az, amit az emberek a legédesebb mosollyal mondanak és a legsavanyubb ábrázattal hallgatnak. Természetesen nem az egy-soru emberek gratulációiról va szó, hanem azok-ról a szíves üdvözetlekről, amelyek elintézését más-t várnak, mint egy meleg kézszorítást. Valami-nek ki is kell hullania a kézből. Szó sincs róla: ez a jókivánsági adó nem a legkisebb, mert rengeteg sok — végrehajtóval dolgozik főként a fővárosban. Hogy a familiáris és baráti kedveskedésről ne is szóljunk, jön a cseléd, a házmester, a viceházmester, a kéményseprő, a pucérájós, a kocsis, a pincér, a borbély, a levélhordó, a lapkihordó, a portás, a hivatalszolga, a mosóné, a pék, a milimári, a szabó-

inas, suszterinas, meg még egy zászlóajnyi inas és bizony egyik se szereti elveszett tőkének tekinteni azt a pénzt, amit gratuláló kártyák nyomtatásába, vagy vásárlásába fektetett. Semmi jót se adnak ingyen, még a — kívánságot sem. A tréfálkozásnak tehát komoly magva is van: csakugyan van egy csomó ember, aki új év napjait kimutatható adatok alapján nem számítja az esztendő legszebb, legzavartalanabb és legjövődélmezőbb napjai közé. De azért nagyon bosszankodni, vagy éppen busulni nem lenne — őszinte dolog. Egészen bizonyos, hogy az újesztendei borraivalók még soha senki se tettek tönkre és bizonyos az is, hogy — jobb adni, mint kapni. Nem vidám dolog az, ha az embert folyton zaklatják a gratulánsok, de még szomorubb, ha senki se jön gratulálni, se önzően, se önzetlenül. Az ember már úgy van teremtve, hogy a meleg szó jól esik neki, ha — az ő költségén melegítik is. Olyan boldog új esztendőt kívánunk mindenkinek, hogy senkinek se legyen terhére, ha — százan kívánnak is neki boldog új esztendőt.

— *Ha nő vagy férfi* olesón akar öltözködni: szöveget Fischer Adolf és fia (Piac-u. 61.) cégnél szerezzé be.

— *Lóbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.

Zanderezés Svéd gymnastika gyenge testalkatnak fejlesztésére. Orvosi massage. Forrófé. Villamozás. Dr. Szász Adolf debreczeni Zander-intézeté Piac-u. 59 sz. Földszint, (Telefon 389 szám.)

Irodalmi vacsorák.

(A Csokonai-Kör estélye.)

A Debreczeni Szemle számára írta: CZIPOTT GYÖRGY.

Tele vagyunk kedvtelenséggel, pesszimizmussal.

Borongó érzés nehezedik az agysejtekre.

Lidércnyomás ül a lelkeken.

Köd előttünk, köd utánunk.

Homály uralja a földteket.

És mégis a félretolt komor felhők mögül éltető sugárként, nyájas arcot mutatva világít Csokonai szelleme.

Nem Janus arc ez, amely sir is, nevet is, hanem nyílt, mosolygó, becsületes.

A napkeleti bölcsék jelölték ki egykor a Messiás felé vezető utat. Azóta az emberiség ezen az ösvényen halad, hol ugaran, hol avaron.

Tiszta eszményi sugallattól környezve még a hóborított mezőkön is bolyong. A hópárnák alatt settenkedő kaviestől feltörik lába s a vérző seb nyomában piros színt nyer a szűzies fehér lepel.

A szellemek pedig járnak, kelnek utunkban.

Regébe, mondába rejtőznek. Hivogatnak, csalogatnak és a hagyományok tiszteletére serkentenek.

Az író, a költő, a tudós a felolvasó-asztalnál kibontott szárnyai alá vonja, csoportosítja *gyermekét*: a nagy közönséget, akiknek átadja gondolatait, érzéseit; betekint a múltba, irányítja a jövőre.

Ezek közül azok, akikben van tudni vágyás, a szellemi táplálékot átveszik, dédelgetik.

Igy lesz a csemetéből bokor, a bokorból fa, a fából erdő, a mezőből liliom, a légből virágillat.

Azt hiszitek, hogy a költői lélek, — mely Bismark szerint az emberrel születik, — vagy az író szellemi atmoszférája kielégítve találja magát a lelki manna továbbadásában?

Azt hiszitek, hogy ezzel a szellemi hivatás betelt? Óh nem!

Mert ezután jön a *második felvonás*: a közvetlenség, az eszmecsere, a barátságos fehérasztal, ahol a komoly munkát a humor, a szellemi csevegés váltja fel. Nekünk magyaroknak nincsenek szalonjaink mint Párisnak, ahol a „Gordin Lenox”-ok mellett a „Bibes cuk”-at, a „Radzivillek” oldalán az „Urusof-jok”-at, az „Orsiniak” mellett a „Mollkek”-at látjuk egyesülve...

Ezért megelégszünk a székelyszóltos terítővel bevont, de rózsákkal és chrysantumokkal ékesített asztalunkkal.

Kisded, de lelkes csoport — nők, férfiak — ülnek körül a Royal melléktermének vonzó asztalát, hogy a felolvasó-ülés után szűkebb körben társalogjanak, csevegjenek azok, akik kevéssel azelőtt irodalmi lázba hozták a hallgatóságot.

Előljár a jó példában a vezér, a nagy koncepciójú, rugékony, fiatal lelkű elnök: *Géresi Kálmán*, de mégis most a társaság középpontja *Baáry Elemér* (Mayer Gyuláné urasszony), a nagy stílusú író. Egyszerű, természetes. Nem pózol. Versei mámorba kergetnek, meg-megmozgatják a véredényeket. Egyénisége hódító képességű, szellemtől szikrázó. Ez az első debreczeni vendégszereplése ezer, meg ezer hullámgyűrűjét váltotta ki a nagyrabecsülésnek, remélve, hogy nem sokára visszatér körünkbe. Még a költőkirályunk, *Szávay Gyula*: a főtákar humora, előre nem sejthető s mindenre találó ötletei sem hozzák zavarba s az épen szalmaözvegy költővel való szellemi versengéstől sem riad vissza.

Elgondoltam magamban, ha *George Eliot*, a híres elemező angol regényíró közénk teremne, Szávay hallatára ráismerne arra a humorra és élcere, amelynek ismertető sajáttsága a tömörség, kevés, de velős szó, kristálytiszt finomság.

Miközben a Csokonai-étlap gyöngyét, a külföldről importált balatoni fogast fogvasztja pezsgőző vízzel a szomszédom: a „*finn, ugor menyecske*”, azalatt a társaság üdvözlét küldi Párisban élő debreczeni festőművészeknek: „*Bakos*”-nak s a hortobágyi gulyát és delelőt ábrázoló lapot még *dr. Molnár István* is aláírja, ezzel cáfolván meg az ellene netalán felmerülhetőt azt a téves hitet, mintha a magyar sovénizmus rovására horvát-barát érzelmű szempontok vezetnék mélyreható tanulmányában.

Mi, akik a kalona-költő, *Preradović* horvát táborknok életét és működését dr. Molnár megvilágításában megismertük — a balkáni események, a pánszláv-ellenes közvélemény dacára, — *lojálitást* látunk abban, hogy minden (különösen a mostani nehéz) időben a horvátban is felismerjük a karaktert, az ideált ott, ahol az individuálitás méltó módon jelentkezik. Ennek így is kell lenni, mert a *kulturális vezetőek érintkezése a faji, nyelvi, vallási különbségeknek nem lehet melegágya*.

Szerényen húzódik meg az asztal végén a nagy Wesselényi írójával, dr. *Kardos Samuval* és a Csokonai-kör mozgó lelkével, dr. *Kardos Albert* titkárral *Maday Gyula*, a „*Jób*” szerzője. Az a hév, tűz, páthos, amely a lyra és dráma, a tárgyi és alanyi világ egyesülésén nyugvó dráma-részlet előadásánál megnyilvánult, a vacsoránál is fülünkbe cseng s a mennyei kar-szólamok ensembléi körülöttünk zsonganak.

Az irodalmi vacsorák nem a gyomor kielégítését, hanem az eszmék, nézetek, gondolatok fejlesztését, egyesítését hivatva előmozdítani s ebből a szempontból nemzeti erőnk, faji sajátosságunk érvényesítésére kulturális jelentőséggel bírnak.

Amde a gondolatok és kifejezések *gazdagsága és tartalmassága*, — aminő különösen *Tennyson* költeményeiben is megnyilvánul, — szükséges ahhoz, hogy észrevegyük a fényt ott is, ahol az még csak dereng és pirkadóban van.

Tollunk, cselelünk, vésünk a jövő dicsőség fényének előtörése jeléül mély barázdákat von már művésztünk, irodalmunk mesgyéjén s érezzük, hogy e századot jellemző fásultságot, mely a beteg és misantrop lelküket tartotta fogva, akaraterő váltja fel.

Nem az anyagi erő, de az irodalmi, művészi termékenység emelte virágzóvá a nemzeteket s azok a népek, amelyek nem erre alapították létüket, nyomtalanul tüntek el s a *Dante poklának előcsarnokában kavargó viharra szemben sőhajlózó árnyak maradtak.*

Teremtő és erkölcsi erőnkől, irodalmi barátaink lelkesedésétől várjuk, hogy a sőhajlózó árnyak tűzébe el ne vesszünk, el ne pusztuljunk.

IRODALOM.

Régi magyar élet.

A Debreczeni Szemle számára írta: Z. A.

Móritz Pál könyve viseli ezt a sokatmondó, kédves kíváncsiságot gerjesztő címet. A külső kiállításán a „Singer és Wolfner”-cég nobilis izlése érinti kellemesen a szemet. A belsejében: a Móritz Pál írásaiban, a tiszta, hamisítatlan magyar levegő az, ami az ember arcába legyez, és pedig az első soroknál mindjárt; ez a levegő aztán hű is marad a könyvhöz a nyomtatott sorok utolsó pontjáig.

Móritz Pálnak az írásait nem kell a magyar olvasóközönség részére, sőt talán a szíve szeretetébe sem kell a kritikai tollal bevezetni. Móritz Pál neve a jóhangzásu belletristák nevei között van már régen és aki az eredeti, szép magyar stílusban folyó, színmagyar levegővel telt írásoknak lélek szerint való hiva: az örömmel, szeretettel olvassa ennek az izig-vérig „hajdu”-írónak az írásait és csendesen, maga elé málázva teszi le az utolsó sor átfutása után azokat; úgy fogja letenni ezt is, ezt a legujabb könyvét: kétségtelen bizonyos lévén, hogy aki a könyvbe egymás mellé sorozott kis történetkéiből egyet is elolvas, utolsó sorig elolvassa az egész testes könyvet.

De mi is van hát ebben a korpulens könyvben; az író azt mondja: történetek és feljegyzések. És tulajdonképen, ami e keveset mondó címben foglaltatik, az van a legteljesebben meg benne: levegő, édes, magyar. — az illető kornak a hangulatát ringató, olykor a romantika kék selymét, máskor a csillogó humor aranyos napfényét vivő — tiszta, színmagyar levegője. No meg anyag. Egyszerűen megdöbben az ember attól az adatgazdagságtól, amelynek nemcsak a birtokában érzi magát az író, hanem suverain urának is, mikor a rengeteg névvel, hellyel, időponttal leszögezett kis történeteket mesélgeti. Akarattal irtunk történeteket és nem történeteket; mert nem valami művészileg szerkesztett, kiformázott, finom vagy csattanós pointre kihegyezett elbeszélések ezek, hanem mesélések; valami sajátságosan egyéni hangon, álmódózó elmerüléssel, nemes, férfias megindultsággal elmondott történetek: amelyeket egy-egy följegyzés tenyérnyi szürke papírlapjáról előtűnt bontogat ki színes, napfényes, levegős, eleven valósággá a kiforrott írói készség.

Igy kell ezeket a történeteket néznünk és akkor egy teljesen egyéni író portraitját revelálja a Móritz Pál könyve.

Az embert mindig biztatja valami a hasonlítatásokra, s ha bár ezt a Móritz Pál írói egyéniségét illetőleg épen nem tartjuk célravezetőnek, mégis a könyve elolvasása után önkénytelenül merül fel a képzeletünkben a „Régi magyar

udvarházak” írójának: gróf Vay Sándornak a képe. Régi magyar porták levegője reszket ott is; régi magyar urak piros vére lobog ott is; magyar urak finom, gáláns kalandjai futnak az ember lelkéhez ott is; forró fajszeretettől áthatott, megindult hangon mesélt történetek azok is... És anélkül, hogy egymás rovására összeakarnánk a két írói karaktert hasonlítani, csak úgy általánosságban jegyzünk meg annyit, hogy a Vay Sándor gróf mesélgetésének az olvasásakor olyanfélét érzünk, mintha valami finom, édesen izgató parfüm szállongana körülünk; a Móritz Pál mesélgetésénél pedig a frissen kaszált fű illata csapja meg az arcunk.

Sok-sok tárgyat érint a Móritz Pál szeme; ugyszólván minden egyes kis darabja a könyvnek más-más tájra ragad; de amint mesélni kezd, a szava nyomán kialakulnak az emberei, megmozdulnak, élnek és a saját koruk levegője határolódik közéjük. Hogy mi a könyv legszebb darabja?... Érdekes, szép írás mind. Mégis — a könyv első részletét tevő — a Radetzky-huszárok tiszta magyar romantikáját sugárzó története tetszenek nekünk a legjobban: azt el kell olvasni; meg a többi, meg mind. Azaz hogy, dehogy is kell, csak kézbe kell venni, bele kell nézni a könyvbe az olvasónak és aztán kezd a könyv mesélni maga. Ugy tetszik az embernek, mintha egy alföldi régi nemes-kuria verandáján ülnék: szemben az eleven szemű, tiszta magyar arcu gazdával; az koccintana, a pipájából egy füstgomolyagot fújna, bele málázna az oszladozó füstbe, aztán csendesen megszólalna ilyen:

— Sokszor jut eszembe...

És megindul a mese. — A Hermann Ottónak — ennek a nagy magyar tudósak — ajánlott könyv a karácsonyi könyvpiac egyik igen érdekes, színmagyar könyve.

*

Az e rovatban felsorolt művek kaphatók **Hegedűs és Sándor** könyvkiadóhivatalában, Kossuth-utca 11. szám.

SZINHÁZ.

Sarkantyú.

Gábor Andor és Liptai Imre drámája.

Két tehetséges fiatal magyar író közös munkáját adta pénteken elő a debreceni színház. Gábor Andor és Liptai Imre „Sarkantyú” címmel modern társadalmi drámát irtak.

A társszerzői cég párisi találománya. Szülte az élelmesség. Célja a siker. Az irodalomnak csak ott van ebből a rendszerből haszna, ahol a közös munkára vállalkozó írók tehetsége egymást kiegészíti. Például az egyik tud jó mesét adni, mert van fantáziája, vagy erős logikája agyvelő, mely a drámai akciót lélektanilag hibátlanul építi föl. A másik pedig bírja az írásművészet mesterségét, könnyedén dialogizál s szellemességekkel szórja tele a darabot.

Két ily egymást kiegészítő tehetség irodalmi becsü munkát is csinálhat, de e nélkül csak üzleti vállalkozás a társszerzőség. Még ott is azonban, hol a cég irodalmi munkát produkál, elvész annak az a művészi patinája, amit írói egyéniségnek nevezünk.

De az is igaz, hogy az összes irodalmi műfajok között a színdarab tudja leginkább az írói egyéniséget nélkülözni. Vagy legalább is könnyen lemondunk erről, ha a szerző a darab szereplőinek különálló egyéniségét jól ki tudja domborítani.

A „Sarkantyú”-nak olyan irodalmi kvalitásai vannak, melyek azt bizonyítják, hogy Liptai Imre és Gábor Andor egymást kiegészítő tehetségek s talán nem csalódom, ha azt hiszem, hogy Liptai a mélyebben gondolkodó és komolyabb, Gábor pedig a fürgébb és vidámabb talentum.

Középfajú drámánál, mely az életet a maga valóságában s nem stilizálva mutatja be, amely tehát derűs figurákkal is vegyíti a komor életet, igazán sikerrel egyesülhet két ily írói véna.

A „Sarkantyú”-ban ügyesen váltakoznak a drámai momentumok egy-egy figura humoros rajzával. Hogy a szerzők közül melyiket illeti dicséret ezért, vagy azért a jó részletért, azt döntsék el egymás közt.

Mindenekelőtt az lep meg kellemesen, hogy a jelenkori magyar társadalmi életnek egy oly drámai anyagát vették észre, melyet íróink még nem igen dolgoztak föl. Katonadramát már többen irtak, többé-kevésbé jól. De Liptai és Gábor meglátták az életben s a színpadra vitték azt a katonát, ki leveti az uniformist s az idegen polgári életben elzúlik.

A kaució nélküli szerelem a „Sarkantyú” tárgya. Ez a téma régóta itt él közöttünk s napról-napra szedi a maga drámai áldozatait. Szerencsés ötlet volt tehát ezt színpadra vinni.

A „Sarkantyú” és két szerzője az élő irodalomhoz tartoznak. Sok hibát csinálnak, de mind olyant, amiről le lehet szokni; ellenben birják azt, amit nem lehet eltanulni: az *élet közvetlen megfigyelését*. És még egy nagy dolgot kell kiemelni: a szenvedélyek drámai kitöréséhez van erejük.

A második felvonás végén irtak egy olyan drámai finálét, ami bármely külföldi szerzőnek dicsőségére válnék. Végre is a dráma a szenvedélyek összeütközéséből áll. Akinek ehez nincs ereje, az minden lehet, csak jó drámaíró nem. Ide mélyen érző szívet, ide lélek kell, mely érzi és végigjárja önmagában alakjainak szenvedését s midőn a szenvedélyek orkánja elragadja, a dráma vulkánikus erupciójában meg kell találni azt az egy pár szót — nem többet! — ami a drámai akció csúcspontján megragadja a közönséget és vulkánikus erejű tapsviharra indítja.

A második felvonás fináléjában a szenvedélyek halmozásából oly ügyesen építették föl a szerzők ezt a drámai csúcspontot s úgy eltalálták az oda illő pár szót, hogy kitört a tapsvihar s javukra döntötte el a közönség hangulatát. Mert a drámának e leg-sikerültebb pontja előtt és utána ingadozott a hatás, sőt az utolsó felvonás sokat rontott is ezen.

Ez a felvonás amolyan tárcaszerű hangulatkép tulajdonképeni drámai akció nélkül. Általában az a baja az egész munkának, hogy a második felvonás nagy jelenetén kívül alig van benne drámai cselekmény.

Meg kell azonban említeni, hogy két epizód-figura igen ügyes, egy nagynéni s különösen egy Klein nevű jólelkű kis-beamter.

Az előadás a szezon legjobban sikerült drámai előadásai közé sorozható. A rendezésben Császár Ernő debütált s első munkája a legszebb remény-ségekkel kecsegtet a jövőre nézve. Gondosság, körültekintés volt észlelhető a darab egyes jeleneteinek ötletes beállításában.

Lajthay Károlynak legelső, igazán és őszintén nagy sikere e darab premierjéhez fűződik. Gondos studiumokra, intellektuális megértésekre valló alakítása igazán egyenletes és kifogástalan volt. A második felvonás nagy jelenetében valósággal magával ragadta a közönséget, mely nem is fukarkodott a tetszésnyilvánításokban. Halassy Mariska művészete is a legelőnyösebben érvényesült a fő női szerepben s pompás volt a mindig eredeti, művészi tartalmas-sággal dolgozó Bérczi Ernő. H. Serfőzi Etel nap-

sugaras humora most is jóleső derűt lopott a komor hangulatok közé.

Ez estén mutatkozott be egy kis, alig figyelemre méltó szerepben Szathmáry Ferencz, akinek színpadi készségei nyilvánvalók lettek mégis. Nagyon sok intelligenciával állott a közönség ítélőszéke elé s nagyon meglehet elégedve szép sikerével.

*

Janátka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

ZENE.

Rosenthal hangversenye. A debreczeni Zenekedvelők Köre 1913. évi január hó 4-én, szombaton este 8 órakor a Bika-szálló disztermében tartja ezidei harmadik hangversenyét. Közreműködik: Rosenthal Mór zongoraművész. Műsor: 1. Sonata op. 57. F. moll Beethoven. Allegro assai. Andante con moto. Allegro ma non troppo-Presto. 2. Sonata op. 58. H-moll Chopin. Allegro maestoso. Scherzo (molto vivace). Largo cantabile. Finale (presto ma non tanto). 3. a) Nocturne, b) Mazurka, c) Valse op. 42. Chopin. d) Chant polonais Chopin—Liszt. 4. a) Moment musical Schubert. b) Papillons Rosenthal, c) Humoreszk Strausz János témái felett Rosenthal. A hangverseny-zongorát a Bösendorfer-gyár küldötte. Előadás alatt az ajtók zárva vannak. A 2-ik szám után 5 perc szünet. Tagok belépő-díjat nem fizetnek. Napi jegyek Hegedüs és Sándor könyvkereskedésében kaphatók 6, 5 és 2 K 50 fillérért.

*

Mindenféle zeneművek kaphatók Csáthy Ferencz, Debreczen legrégibb könyv-, papir- és zeneműkereskedésében, Egyház-tér.

Regény folytatás a jövő számban.

Feltűnő szép sirkoszoruk

bámulatos olcsó árban csakis

Fehértói Béla

új elsőrangú temetkezési intézetében,
Debreczen, Csapó-u. 4. kaphatók.

Minden rendű és rangú temetések, hullaszállítások és exhumálások jutányos árban, szigorú pontossággal — személyes felügyelet alatt — eszközöltetnek. :: ::

Érc- és gyöngykoszorúk nagy választékban. ::

NŐI KALAPOT

feltűnően leszállított árakon árusít a

KALAPGYÁR raktára

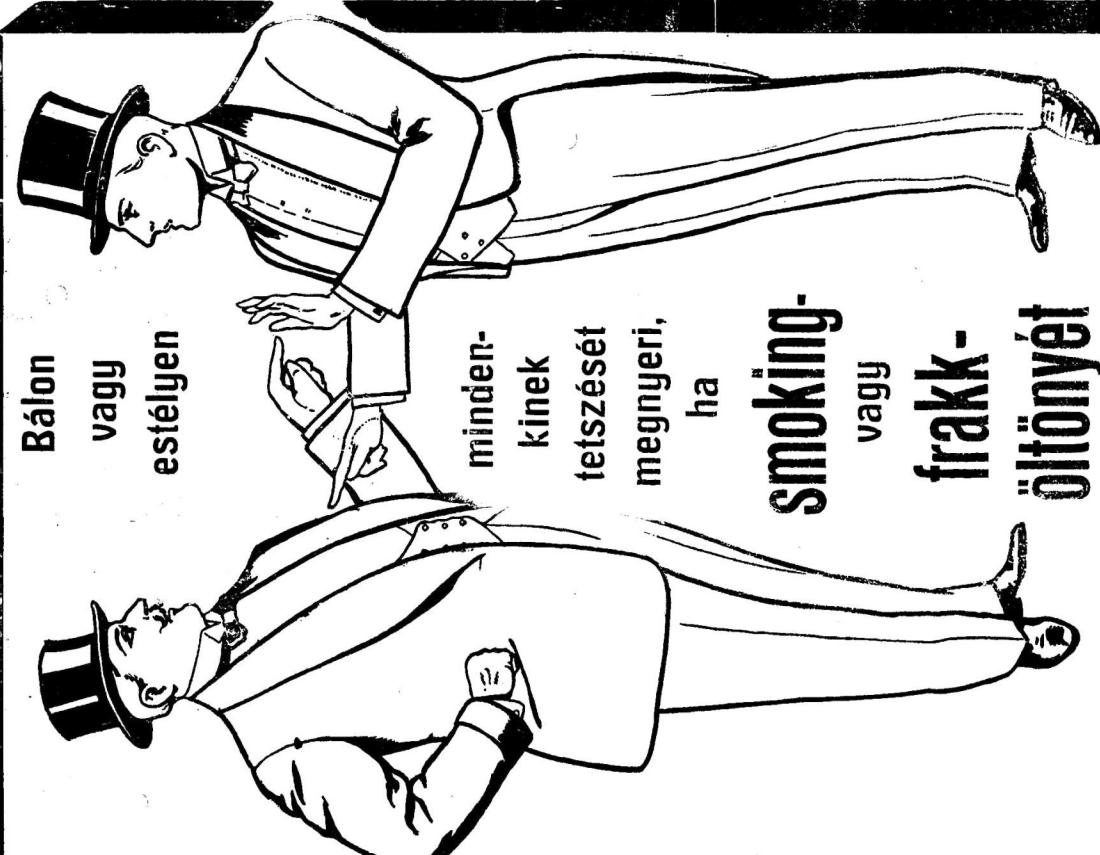
SIMONFFY-UTCA 2. SZ.

Modern és a legjobb
VILLAMOS
berendezések rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168., gyári telefon 816. Tanuló felvétetik.

Bálon
vagy
estélyen

minden-
kinek
tetszését
megnyeri,
ha

smoking-
vagy
frakk-
öltönyét

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és
kamara szállítónál,
férfi-, fiu- és leányka ruha-telep
DEBRECZEN, Plac-utca 51. szám
veszi.

1805
Fióktelepek: Arad, Brassó, Debrecen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolc, Nagyváradi, Pécs, Pozsony, Szeged, Temesvár, Zágráb, Belgrád, Sofia.

Ibolya virágcsarnok Debreczen.

HUDÁK BÉLÁNÉ

virágcsarnoka Szent Anna-utca 5. szám. +++ Telefon 1006.

Élővirágból remekül kötött bál-, estélyi-, névnap-, menyasszonyi- és egyéb alkalmakra szóló csokrok. — Virágajándékok a leggyorszerűbbtől a legelőkelőbb elrendezésig.

~ VIRÁGKOSARAK, GYÁSZ- ÉS ÜNNEPKOSZORUK MŰVÉSZIES KIVITELBEN KÉSZÜLNEK. ~

FIGYELEM! Csak akkor érvényesül teljesen a finom babkáv minősége, ha a t. háziasszony kávépótlékként a legmegbízhatóbb gyártmányt választja. Legbiztosabban jár, ha a már évtizedek óta legjobbnak bevált „valódi Franck“-ot, de kifejezetten a „kávédaráló“ gyári jegyűt használja.

Gyár: Kassán.

Egy
csésze kávéban

sem
szabad a pompás, valódi

Franck kávépótlék-

nak hiányozni, mely fűszeres ízt és szép szint ad. A minőség kiadóságot, olcsóságot és izletességet tartalmaz.

Telefon 10—51. **Értesítés.** Telefon 10—51.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az összes erdélyi ásványvizek képviselőjét és le-rakatát átvetttem; főcikkük:

gyomor-bajosoknak **BORSZÉKI** viz (hazánk büszkesége) vese- s hólyag-bajoknál **SZULTÁN** „ (magyar Gieszhübl) gyomor- s májbajoknál **SZTOJKAI** „ (magyar Selters).

Tiszte-
lettel: **Fischbein Jenő Debreczen, Hatvan-utca 30.**

Fenyő Sándor

és Fia

Piacz-utca 63. sz.
+++ Alapított 1877-ben. +++

Férfiszabó- és divatüzlet. Leg-
ujabb bel- és külföldi gyapju-
szövetek. Nagy raktár kalapok,
nyakkendők és minden e szak-
mába vágó tárgyakban. ++++

Saját gyármányu **FEHÉRNEMÜEK**
Világhírű **HABIG**-kalapok.

Hit és Haza.

Rott Kristóf, gazda	Szilágyi Ernő
Péter, a testvére	Lajthay Károly
Az öreg Rott, apjuk	Kemény Lajos
Rott Kristófné	Kiss Mariska
A veréb, Kristóf fia	Vajda Ilonka
Rottné, édes anyja	Uti Gizella
Qandperger, gazda	L. Farkas Pál
Sandpergerne	Halassy Mariska
Unteregger, Kristóf sógora	Székely Gyula
Englbauer, gazdag katolikus paraszt	Kassay Károly
A császár lovasa	Pethő Pál
Wolf, üStfoldozó	Szabó Gyula

Németországban a 30 éves háború után, 1670 táján megindult a lutheránusok üldözése. Aki a katolikus hitre nem tér át, annak el kell hagyni hazáját. Rott Kristóf, a dráma hőse az apjáért, aki ragaszkodik szülőföldjéhez, nem menekül, hanem marad. A császár pübék lovasa azonban egy gyilkosság alkalmából rá jön, hogy Rotték nem katolikusok. Most már menekülne, de a fiát nem viheti, mert annak a császári rendelet értelmében maradni kell. A fiú üldözés közben a vízbe ful. Rott leakajra a császár lovasát ütni, de mikor azt a *Szent Mária* szobor előtt buzgón imádkozva találja, megrendül lelkében s áttér a katolikus hitre.

PÉNZ

krizistól lapos erszény, ajándékkal nem kedveskedhetünk, mégis pótolni illik és szükséges kifejezni jókívánságainkat, valamint tiszteletünket

újévi névjegyekkel,

melyeket izléses, modern kivitelben készít

100 darab elefantesont-kartonon . . 2 korona

100 darab vékony perg. kartonon . . 3 korona

Mihály Sámuel

Piacz-utca 30. szám. ♦♦♦ Telefonszám 106.

Ezenkívül az összes nyomtatványok 65/95 centiméter nagyságig mérsékelt árakban készülnek.

♦♦♦

Minták az 1913-ik évre érkezett betűfajokból névjegyekhez:

*Suttner Berta bárónő
békeapostol*

gróf Tisza István

LICHTBLAU JENŐ GRÓF APPONYI ALBERT

BAKONYI SAMU KOSSUTH FERENCZ

FÉNYES JENŐ SZÁVAY GYULA

Gyermekjátékok,

Francia babák. — Babakocsik. — Hintalovak, — Plüch- és posztóállatok. — Társasjátékok. — Porcellán-edények. — Chinaezüst ajándéktárgyak legnagyobb választékban mesés olcsón

SCHWARZ M. L.-nél
PIACZ-UTCA 52. SZÁM. (MEGYEHÁZ MELLETT.)

A farkas.

Dr. Kelemen, ügyvéd — — — — Lajthay Károly
Vilma, felesége — — — — Halassy Mariska

Jani, fiók — — — — —	Radnothy
Szabó György — — — — —	Pethő Pál
Kegyelmes asszony — — — — —	Serfőzy Etel
A tikár — — — — —	Lévai Farkas Pál
Micike — — — — —	Arday Vilma
Ritterné — — — — —	Uti Gizella
Michál hadnagy — — — — —	Szászhalmy Gy.
Zágony hadnagy — — — — —	Bécezi Ernő
Főpincér — — — — —	Kállay
Szobaleány — — — — —	Aszalay
Szakácsné — — — — —	Erdélyi Margit

~ Nagy ÚJÉVI occasió! ~ Kivételes olcsó árak!

Eredeti angol kemény- és puhakalapok 5 koronától. Kitűnő férfi-ingek K 3:50-től és szebbnél szebb nyakkendők igen nagy választékban

LENGYEL UTÓDA FRANK IMRÉNÉL

a Dréher mellett.

Szabott árak!

Éva.

Flaubert Oktáv, gyártulajdonos —	Falussy István
Millefleur Dagobert — — — — —	Máthé Gyula
Paqurette Pepita Desirée (pipszi) —	Borbély Lili
Larusse Bernát, művezető a gyárban —	Székely Gyula
Éva — — — — —	Zilahyné S. Vilma
Mathiean, inas Flaubertnél — — — —	Vajda András
Voisin, főkönyvelő — — — — —	Szabó Gyula
Prundelles, könyvelő — — — — —	Kassay Károly
Jack, öreg szolga — — — — —	L. Farkas Pál
Freddy — — — — —	Kiss Imre
Teddy — — — — —	Szászhalmy György
George — — — — —	Perényi Kálmán

A karácsonyi és
báli ujdonságok
megérkeztek oo

Kaphatók 12 kor.
50 F-től és feljebb

Szegő Árpád

Kobrak cipők
raktára oooo

Debreczen, Piac-u. 42.

Éva munkásleány Flaubert gyárában. A fiatal Flaubert hazatér Párisból, hogy átvegye az üzemet, a komoly munkához azonban egyelőre semmi hajlandósága. A párisi víg napokat nem tudja feledni, folytatja tehát előbbi léha életét, amiben párisi barátai, nevezetesen Dagobert, s barátnői, főleg Pipszi és a könyvelője, Prundelles is segítik. Meglátja azonban Évát, beleszeret és az egyszerű, naiv munkásleány döntő hatással van életére. Flaubert estélyt rendez kastélyában, ahol párisi mintára folyik a pezsgő és féktelen dözsölés ver tanyát. Ebbe a miljöbe vetődik be Éva, akit a ragyogás, a mámor és a szerelem magukkal ragadnak. A munkások azonban éjnek idején berontanak a kastélyba és visszakövetelik Évát maguknak. A kritikus pillanatban Flaubert kijelenti, hogy Évához nincsen joguk, mert Éva a menyasszonya. Flaubert azután a harmadik felvonásban állja is a szavát, az ellentétek elsimulnak a gyáros és munkásai között, az üzem megindul. Éva, az egyszerű munkásleány a fiatal gyáros felesége lesz.

Elsőrangú úri-divatárúk, „ITA”
és „BORSALINO” kalapok,

különleges nyakkendők a legzebb választékban

Frank Testvérek

Piacz- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Próbaházasság.

Szikora Márton	Kassay Károly
Rozália felesége	H. Serfőzi Etel
Kanócz Gyuri	Bérczy Ernő
Bíri	Aranyossy Nusi
Hajdu Bokor Berci	Falussy István
Bokor István	Zilahy Gyula
Zsuzsanna	Székely Gyula
Czira Klári	Ligeti Vilma
Sági Juliánna	Kiss Mariska
Rákóczi Alajos	Farkas Pál
Cili néni	Arday Vilma

Özv. Dankó Béláné és Társa**EKLI JÓZSEF**

a város legrégibb s legdusabban felszerelt temetkezési vállalata.

Üzlethelyiség Kossuth-utca 15. szám. Telefon 322. szám.

Telep: Széchenyi-u. 28. szám. Saját ház.

Éjjeli felvétel: Csapó-u. 16. szám. — Telefon 66. szám.

Minden a temetkezés szakmájába vágó megbízást a tulajdonos személyes felügyelete mellett végzünk bármely vidék vagy külföldön is.

Kis gróf.

Agárdi Guidó gróf — — — — —	Kassay Károly
László, fia — — — — —	Falussy I.
Howard Dorothy — — — — —	Zilahyné S. Vilma
Miss Carter — — — — —	Csepreghy E.
Rózsi — — — — —	Borbély Lili
Csibrákné — — — — —	Halassyné
Zápolya, igazgató — — — — —	Szabó Gyula
Kállai, önkéntes — — — — —	Kiss I. Sándor
Rozgonyi, nyári riporter — — — — —	Láng Gyula

Schwarz, bankhivatalnok — — — — —	Rózsa Jenő
Itatós, színész — — — — —	László Árpád
Egressi, színész — — — — —	Kemény Lajos
Kocsonya, nevelő — — — — —	Lévay Farkas
Pók, zeneszerző — — — — —	Kállay
Manuella — — — — —	Csanádi Irma
Mimi — — — — —	Torday Erzs
Thomson — — — — —	Székely Gyula
D'Hennery — — — — —	Solti Ernő
Maitre d'Hotel — — — — —	Szakács Árpád

**KORONA TAKARÉK ÉS
MITELSZÖVEŰKEZŐ**

Debreczen, Piac-u. 9. Csanak-ház I. em.

Vagyonunk kölcsönökben elhelyezve 3 millió K.

Szövetkezetünknek 4000 tagja van, akik hetenként 18,000 koronát fizetnek be. Szövetkezetünk célja:

a) **Kötelező heti befizetés** által lehetővé tenni a kis tőke gyarapodását és annak nagyobb kamatoztatását;b) **Olcsó kölcsönök** folyósítása által a tagoknak 5 év alatt hetenként könnyen visszafizethető, kereskedelmi, ipari és gazdasági tevékenységet elősegíteni.Minden év január hó 1-én 5 évre terjedő társulat nyílik, mely 5 év elteltévei felszámol s a tagoknak a befizetett tőkéjük után **6%-nak megfelelő haszoneredményt juttat, 1 törzsbetét 1 korona, mely hetenként fizetendő.** Vidéki tagok befizetéseiket a szövetkezet postatakarékpénztár csekk-számláján teljesíthetik.Uj tagok hivatalos helyiségünkben **(Piac-u. 9.)** bármikor felvételnek és **mindennemű felvilágosítást készséggel adunk.****A Debreczeni Kölcsönös Segélyző-Egylet****mint szövetkezet****saját új épületében****Kossuth-utca 8. sz.****a 30-dik évtársulatot megnyitja.****A tagok száma 12,000.****Törzsbetétek száma 115,000.****Befizetett üzleti tőke 7,000.000 korona.**

LUDESER JÁNOS, DEBRECZEN,
Városház épület. ==

Különösen színházi sálakban,
kesztyűkben, legyezőkben és
illatszerekben nagy választék.

Színházi bluzok féláron.

Gyökerez tyukszemirtó Kárpáti-szesz ^{köszvény}
szemölcsöt, tyukszemet ^{csuz ellen}
és bőrkeményedést azon-
nal megszünteti. — Ára
70 fillér. ++++++
Alatus apróvész eleni szer,
^{csodás hatásu.} ++++++
Ára 1—2—4 korona. ++++++

A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője

HARSÁNYI LAJOS gyógyszerháza

a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

DEBRECZENI HITELBANK

===== RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. =====

DEBRECZEN, PIAC-UTCA ÉS SZÉCHENYI-UTCA SAROK.

Részvénytőke 4 millió korona.

Kölcsönöket ad váltókra, kötelezvé-
nyekre és folyószámlára a legelőnyö-
sebb kamat mellett.

Elfogad takarékbetéteket betétköny-
vecskére és chek-számlára.

Jelzálog-kölcsönöket ad földbirtokokra
és házakra.

Óvadék-kölcsönöket ad vállalkozók-
nak és bérlőknek.

Elfogad tőzsdei megbízásokat érték-
papirok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújt tőzsdén jegyzett
értékpapírokra, valamint vidéki pénz-
intézetek részvényeire.

Leszámítol tárca-váltókat az intézet
kebelében alakult hitelrészes csoportban.

**Ércpénzeket és külföldi bank-jegye-
ket** bevált.

Felvilágosítással készségesen szolgál:

Az IGAZGATÓSÁG.

DEBRECZENI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Piacz-utca 77-ik szám.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Kovács Gyula és Társa

nőidivat termei Debreczen. Főter 55.

(Hungária kávéház mellett.)

Őszi és téli ujdonságok női felöltőkben. Divatbundák, plüsch- és szőrmekabátok, leány és gyermek felöltők, boák és muffok. Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek divatszínben **a legolcsóbb árak mellett**

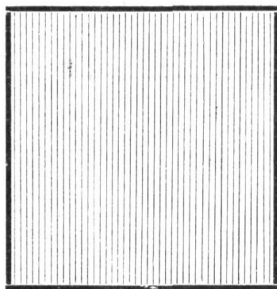
Csipke, selyem és szövetblousok, divatos kötött kabátok dus választéka.

Leszámitoló- és Pénzváltóbank

Részvénytársaság

Debreczen, Piac-u. 19.

(A volt Ranunkel-házban.)

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

DIHEN JÁNOS

szobafestő, mázoló és tapettázó Debreczen.

Lakás Kölcsey-u. 7. Központi iroda, műhely és raktár Batthyány-u. 1.

Telefon sz. 408.

Telefon szám 1078.

Van szerencsém a közönség figyelmébe ajánlani a legmodernebbül, nagyon dusan berendezett szobafestő és tapettázó műhelyemet. Hogy mélyen tisztelt megrendelőimmel az érintkezést megkönnyítsem, a város központjában, Batthyány-utca 1-ső szám alatt

megrendeléseket felvevő irodát rendeztem be

ahol én személyesen, vagy távollétemben egy megbízottam áll az igen tisztelt festető közönség rendelkezésére.

Üzletem fel van szerelve a legmodernebb mintakönyvekkel, mintákkal, a legjobb festék anyagokkal és villanyüzemű festéktörő gépekkel, úgy hogy a legkényesebb ízléseket is képes vagyok teljes meglegedésre kielégíteni.

Midőn eddigi nagybecsű pártfogásukért hálás köszönetet fejezem ki, kérem, hogy további megrendelésekkel megtisztelni kegyeskedjenek s vagyok szolgálatkészen

kiváló tisztelettel **DIHEN JÁNOS**
szobafestő, mázoló és tapettázó mester.

Apródy József

órás és ékszerész üzletét Piac-utca 30. szám alól

Csapó-u. 10. szám alá

helyezte át az udvarba (kereszt épület). <<<<<<<

URANUS

SZÍNHÁZ

> Fényes ujévi műsor! <

Külön gyermek-előadások!

== Legkedvesebb ==
ünnepi ajándék a MOZI!

HIDVÉGER ANTAL

bank és váltóüzlete
DEBRECZENBEN,
Deák Ferenc-u. 13. sz.

Foglalkozik az összes bankügyletekkel.

TELEFON 416-IK SZÁM.

Ganofszy Lajos

fűszer- és festékkereskedése
Debreczen, Csapó-u. 18.

Szabó Miklós

Debreczen, Piacz-utca 19. sz. alatt
(volt Ranunkel házbán.)

Rendelésszerűen készült, kész
férfi, fiu és gyermekruha
különlegességek állandóan raktáron.

Felöltők, télikabátok.

Külön mértékszerűen
angol uri szabóság.

Helyi és megyei telefon 10—64.

Legolcsóbb szabott árak
minden darabon feltüntetve.